

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členiek senátu JUDr. Ľubice Filovej a JUDr. Márie Usačevovej v právnej veci navrhovateľiek: **1. M. B.**, bytom I. X., T. a **2. M. K.**, K. N. D. X., zastúpená JUDr. Gabrielom Stanislavským, advokátom so sídlom Hlavná 29, Trnava, proti odporkyni: **Sociálna poisťovňa – ústredie**, Ul. 29. augusta 8, Bratislava, **o povinnosť vrátiť preplatok na vdovskom dôchodku**, o odvolaní navrhovateľiek v 1. a 2. rade proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 27. januára 2011, č. k. 43Sd /1/2010 – 32, jednohlasne, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trnave z 27. januára 2011, č. k. 43Sd /1/2010 – 32, **p o t v r d z u j e .**

Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania **n e p r i z n á v a .**

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd rozsudkom z 27. januára 2011, č. k. 43Sd/1/2010 – 32, potvrdil rozhodnutie odporkyne číslo X.X. zo dňa 21. mája 2010, ktorým odporkyňa podľa § 110 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov a § 259 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov uložila navrhovateľkám v 1. a 2. rade spoločne a nerozdielne vrátiť odporkyni neprávom vyplatenú sumu na vdovskom dôchodku navrhovateľky v 2. rade v sume 145 874 Sk (4842,13 €) za dobu od 20. júla 1997 do 19. júna 2001.

Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že po preskúmaní rozhodnutia odporkyne dospel krajský súd k záveru, že rozhodnutie odporkyne bolo vydané v súlade s platnou právnou úpravou. Považoval za preukázané, že preplatok na vdovskom dôchodku navrhovateľky v 2. rade zavinila tak navrhovateľka v 1. rade nehlásením vstupu navrhovateľky v 2. rade do zamestnania a neoznámením jej hrubých zárobkov odporkyni, ako aj navrhovateľka v 2. rade nesplnením ohlasovacej povinnosti poberateľa dôchodkovej dávky a vedomím poberaním neprávom vyplatenej dávky. Nesplnením týchto povinností príjemkyňou dávky aj jej zamestnávateľkou sa navrhovateľke v 2. rade v období od 20. júla 1997 do 19. júna 2001 neprávom vyplácal vdovský dôchodok a preto za vznik preplatku zodpovedajú navrhovateľky v 1. a 2. rade spoločne a nerozdielne. Krajský súd neakceptoval námietku premlčania vznesenú navrhovateľkami v 1. a 2. rade z dôvodu, že odporkyňa sa o skutočnosti, že navrhovateľka v 2. rade bola po priznaní vdovského dôchodku zamestnaná, dozvedela až z jej žiadosti o starobný dôchodok, ktorá jej bola doručená dňa 20. septembra 2001 a keďže následne vo veci prebiehalo viacero konaní, počas ktorých lehoty neplynuli, k premlčaniu nedošlo.

Proti tomuto rozsudku podali v zákonnej lehote odvolanie navrhovateľky v 1. aj v 2. rade.

Navrhovateľka v 1. rade namietala, že svoju povinnosť nezanedbala a vstup navrhovateľky v 2. rade do zamestnania ohlásila dňa 4. júla 1997 na pobočke Sociálnej poisťovne v Trnave na tlačive „Prihláška občana na nemocenské poistenie a na dôchodkové zabezpečenie“ a pravidelne po uplynutí 12 mesiacov podávala hlásenie o jej dosiahnutom príjme zo zárobkovej činnosti na uvedenej pobočke. Podľa jej názoru ustanovenia § 108 zákona č. 100/1988 Zb. a § 147 a 153 ods. 5 vyhlášky č. 149/1988 Zb. nezaväzujú organizáciu konkrétnym a jasným spôsobom odoslať hlásenie ústrediu Sociálnej poisťovne a je na ťarchu odporkyne, ak jej pobočka hlásenie nepostúpila ústrediu. Žiadala, aby odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa zrušil, keďže si ako zamestnávateľ svoju oznamovaciu povinnosť splnila.

Navrhovateľka v 2. rade odôvodnila svoje odvolanie tým, že krajský súd sa nedostatočne vysporiadal s námietkou premlčania vznesenou v konaní a poukázala na skutočnosť, že Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením z 27. novembra 2007

sp. zn. 7So/114/2007, odmietol odvolanie odporkyne, ktorá vzhľadom na túto okolnosť vydala preskúmané rozhodnutie z 21. mája 2010 po uplynutí zákonom stanovenej lehoty.

Odporkyňa nepovažovala dôvody uvedené v odvolaniach navrhovateliek za opodstatnené a navrhla napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdiť. K námietke premlčania uviedla, že o zamestnaní navrhovateľky v 2. rade počas poberania vdovského dôchodku sa dozvedela až 20. septembra 2001 z jej žiadosti o starobný dôchodok a po odpočítaní času, keď sa viedli súdne konania, nárok na vrátenie neprávom vyplatených dávok nie je premlčaný.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací podľa § 10 ods. 2 O.s.p., preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo a po prejednaní veci bez nariadenia pojednávania (§ 250ja ods. 2 O.s.p.) dospel k záveru, že odvolania navrhovateliek v 1. a 2. rade nie sú dôvodné.

Predmetom konania bolo preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporkyne o uložení povinnosti navrhovateľkám v 1. a 2. rade vrátiť spoločne a nerozdielne neprávom vyplatenú sumu na vdovskom dôchodku navrhovateľky v 2. rade.

Podľa § 106 ods. 1 zákona o sociálnom zabezpečení oprávnený alebo iný príjemca dávky alebo služby sociálnej starostlivosti je povinný písomne ohlásiť príslušnému orgánu sociálneho zabezpečenia do ôsmich dní zmeny v skutočnostiach rozhodných pre trvanie nároku na dávku alebo službu sociálnej starostlivosti, jej výšku a výplatu alebo poskytovanie.

Podľa § 107 ods. 1 zákona o sociálnom zabezpečení príjemca dávky, ktorý nesplnil niektorú jemu uloženú povinnosť, prijímal dávku alebo jej časť, hoci vedel alebo musel z okolností predpokladať, že sa vyplatila neprávom alebo vo vyššej výmere, ako patrila, alebo vedome inak spôsobil, že dávka alebo jej časť sa vyplatila neprávom alebo vo vyššej výmere, ako patrila, je povinný vrátiť dávku alebo jej časť odo dňa, od ktorého nepatrila vôbec alebo v poskytovanej výške; to platí najmä vtedy, keď nesplnil ohlasovaciu povinnosť, dávku vylákal alebo zamlčal niektorú rozhodnú skutočnosť.

Podľa § 108 ods. 2 zákona o sociálnom zabezpečení zmeny v skutočnostiach rozhodných pre trvanie nároku na dávku, jej výšku a výplatu sú organizácie povinné písomne hlásiť, ak nie je určené inak, do ôsmich dní; vykonávací predpis ustanoví náležitosti a spôsob

hlásenia. Na výzvu orgánov sociálneho zabezpečenia sú organizácie povinné podať hlásenie a predložiť záznamy v lehote určenej týmto orgánom, ak lehota nie je určená do ôsmich dní od doručenia výzvy.

Podľa § 109 ods. 1 zákona o sociálnom zabezpečení ak organizácia nepodala hlásenie alebo nepredložila záznam buď vôbec, alebo nie určeným spôsobom alebo včas alebo podané hlásenie, predložený záznam alebo údaje potvrdené organizáciou boli nesprávne, a v dôsledku toho sa dávka poskytla neprávom alebo vo vyššej výmere, ako patrila, je povinná nahradiť neprávom vyplatené sumy.

Podľa § 109 ods. 2 zákona o sociálnom zabezpečení o povinnosti nahradiť neprávom vyplatené sumy rozhoduje orgán sociálneho zabezpečenia, ktorý je príslušný rozhodovať o dávke. Nárok na náhradu neprávom vyplatených súm zaniká uplynutím troch rokov odo dňa, keď orgán sociálneho zabezpečenia zistil, že sumy sa vyplatili neprávom, najneskôr však uplynutím desiatich rokov odo dňa ich výplaty. Tieto lehoty neplynú počas konania o oprávnom prostriedku a počas výkonu rozhodnutia.

Podľa § 110 zákona o sociálnom zabezpečení ak organizácia i príjemca dávky spôsobili, že dávka sa poskytla neprávom alebo vo vyššej výmere, ako patrila, zodpovedajú za vrátenie neprávom vyplatenej sumy spoločne a nerozdielne. Organizácia a príjemca dávky sa vzájomne vyrovnávajú podľa miery zavinenia. Spory o vzájomné vyrovnanie medzi organizáciou a príjemcom dávky rozhodujú v prvom stupni krajské sudy.

Podľa § 153 ods. 1 vyhlášky č. 149/1988 Zb., ktorou sa vykonáva zákon o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov organizácia má povinnosť ohlásiť, ak v nej vstúpi do zamestnania požívateľ akéhokoľvek dôchodku z dôchodkového zabezpečenia.

Podľa § 153 ods. 5 vyhlášky č. 149/1988 Zb., u požívateľky vdovského dôchodku a požívateľa dôchodku za výsluhu rokov je organizácia na účely krátenia týchto dôchodkov podľa § 23 povinná hlásiť vždy po uplynutí 12 kalendárnych mesiacov zárobkovej činnosti výšku skutočne dosiahnutého príjmu zo zárobkovej činnosti.

Z ustanovenia § 153 ods. 7 vyhlášky č. 149/1988 Zb., vyplýva, že organizácia má povinnosť odoslať hlásenie (o vstupe do zamestnania požívateľa akéhokoľvek dôchodku z dôchodkového zabezpečenia) orgánu, ktorý je príslušný rozhodovať o dávke.

Orgánom, príslušným rozhodovať o vdovskom dôchodku a jeho výplate bolo a je ústredie Sociálnej poisťovne [§ 9 ods. 1 písm. b/ zákona č. 274/1994 o Sociálnej poisťovni v spojení s § 179 ods. 1 písm. a/ zákona č. 461/2003 Z. z.].

Medzi navrhovateľkami v 1. a 2. rade vznikol 1. júla 1997 pracovný pomer. Navrhovateľka v 1. rade, ako zamestnávateľka ohlásila 4. júla 1997 vstup navrhovateľky do zamestnania pobočke Sociálnej poisťovne v Trnave a prihlásila ju na nemocenské poistenie a na dôchodkové zabezpečenie. Hoci hlásenie obsahovalo všetky potrebné náležitosti, nebolo hlásením pre odporkyňu, lebo ako vyplýva z vyššie uvedeného, pobočka odporkyne nebola orgánom oprávneným rozhodovať o dávke a o preplatku na dávke. Uvedené hlásenie preto nemožno považovať za splnenie si ohlasovacej povinnosti v zmysle § 108 ods. 2 zákona o sociálnom zabezpečení a § 153 ods. 7 vyhlášky č. 149/1988 Zb.

Z administratívneho spisu odporkyne číslo X. vyplýva, že navrhovateľke v 2. rade bol priznaný od 19. marca 1984 vdovský dôchodok, ktorý podliehal kráteniu pre súbeh s príjmom z pracovnej činnosti od januára 1992. Od 4. marca 1992 bola výplata vdovského dôchodku navrhovateľke v 2. rade uvoľnená v plnej výške z dôvodu, že nepracovala, pričom v rozhodnutí o uvoľnení výplaty vdovského dôchodku z 23. marca 1992 bola výslovne upozornená na povinnosť hlásiť vstup do pracovného pomeru do 8 dní. Skutočnosť, že navrhovateľka bola v pracovnom pomere 9.5.1994 do 9.8.1994, od 1.12.1994 do 30.6.1997 a od 1.7.1997 do 8.9.2001 a odporkyňa dozvedela až z jej žiadosti o starobný dôchodok doručenej odporkyni 20. septembra 2001;

- rozhodnutie odporkyne č. X. z 25. októbra 2001, ktorým odporkyňa uložila navrhovateľke v 2. rade povinnosť vrátiť neprávom vyplatený vdovský dôchodok v sume 221 549 Sk, napadla navrhovateľka opravným prostriedkom z 20. decembra 2001. Krajský súd v Trnave rozsudkom č. 13S/72/02-22 z 21. novembra 2002 rozhodnutie z 25. októbra 2001 potvrdil a na odvolanie navrhovateľky Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom sp. zn. 3So/147/03 z 25. novembra 2003 uvedený rozsudok zmenil tak, že rozhodnutie z 25. októbra 2001 zrušil a vec vrátil odporkyni na ďalšie konanie. Rozsudok najvyššieho súdu bol odporkyni doručený dňa 14.1.2004; zo spisu nevyplýva, kedy nadobudol právoplatnosť. Konanie o opravnom prostriedku trvalo od 20.12.2001 minimálne do 14.1.2004;

- ďalšie rozhodnutie odporkyne č. X. zo 6. februára 2004 spolu so zmenovými rozhodnutiami z 27. júla 2004 a 2. marca 2005, navrhovateľka 2. Napadla návrhom dňa 9.3.2004. Krajský súd v Trnave rozsudkom č. 36Sd/94/2004-55 z 8. marca 2005 zrušil. Na odvolanie odporkyne Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením sp. zn. 2So/88/2005 z 26. apríla 2006 uvedený rozsudok zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. Následne Krajský súd v Trnave rozsudkom č. k. 36Sd/94/2004-106 z 23. novembra 2006 rozhodnutie odporkyne zo 6. februára 2004 v spojení s rozhodnutiami z 27. júla 2004, 2. marca 2005 a 30. júna 2006 zrušil a vec vrátil odporkyni na ďalšie konanie. Uvedený rozsudok krajského súdu odporkyňa napadla odvolaním z 2. januára 2007, ktoré Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením sp. zn. 7So/11/2007 z 27. novembra 2007 odmietol ako oneskorene podané. Uznesenie najvyššieho súdu bolo odporkyni doručené dňa 7. januára 2008. Konanie o opravnom prostriedku teda trvalo od 9.3.2004 do 7.1.2008;
- ďalšie rozhodnutie č. X. z 20. januára 2009, ktoré navrhovateľka 2. napadla návrhom z 9.2.2009, bolo zrušené rozsudkom Krajského súdu v Trnave č. k. 37Sd/31/2009-43 zo 4. februára 2010, doručeným odporkyni dňa 15.3.2010. Toto konanie trvalo od 9.2.2009 do 15.3.2010
- preskúmané rozhodnutie č. X. je z 21. mája 2010.

Odporkyňa sa o skutočnosti, rozhodnej pre povinnosť navrhovateľky 2. vrátiť neprávom vyplatený vdovský dôchodok, dozvedela 20.9.2001. Z vyššie uvedeného vyplýva, že dĺžka konaní o jednotlivých opravných prostriedkoch navrhovateľky 2. trvala viac ako 7 rokov. Keďže počas konania o opravnom prostriedku premlčacie lehoty neplynú, v období od skončenia konania o opravnom prostriedku proti rozhodnutiu z 20.1.2009 do vydania preskúmaného rozhodnutia z 21.5.2010 nedošlo k uplynutiu trojročnej subjektívnej lehoty odporkyne, v ktorej mohla podľa § 109 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. najneskôr uplatniť nárok na vrátenie neprávom vyplatených súm na vdovskom dôchodku. Z uvedeného dôvodu ani odvolací súd nepovažoval za dôvodnú odvoláciu námietku navrhovateľky 2.

Navrhovateľka v 2. rade si taktiež nesplnila povinnosť uloženú zákonom (§ 106 ods. 1 zákona o sociálnom zabezpečení) a do ôsmich dní neoznámila odporkyni svoj vstup do pracovného pomeru, napriek tomu, že na túto povinnosť bola v rozhodnutí o priznaní vdovského dôchodku ako aj v rozhodnutí z 23. marca 1992 o uvoľnení výplaty vdovského

dôchodku upozornená. To znamená, že musela z okolností predpokladať, že sa jej dávka vyplácala neprávom alebo vo vyššej výmere, ako patrila.

Odvolací súd mal vzhľadom na uvedené za jednoznačne preukázané, že navrhovateľky v 1. a 2. rade porušili svoje povinnosti vyplývajúce z ustanovení § 108 ods. 2, resp. § 106 ods. 1 zákona o sociálnom zabezpečení, z čoho vyplýva aj ich spoločná zodpovednosť za vzniknutý preplatok na vdovskom dôchodku navrhovateľky v 2. rade v zmysle § 110 zákona o sociálnom zabezpečení.

Vzhľadom na vyššie uvedený záver odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil ako vecne správny podľa § 219 ods. 1 O.s.p.

Účastníkom konania odvolací súd nepriznal právo na náhradu trov odvolacieho konania, lebo navrhovateľky nemali v odvolacom konaní úspech a odporkyňa nemá nárok na náhradu trov konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 29. februára 2012

JUDr. Viera Nevedelová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia :

Dagmar Bartalská